

Nr 932

Av herr Tobé m. fl., om rätt för kommun att inrätta särskilda naturvårdsorgan.

(Lika lydande med motion nr 795 i Första kammaren)

Förslag om inrättande av kommunala naturvårdsnämnder eller motsvarande miljövårdsorgan har varit föremål för riksdagens prövning flera gånger under senare år, alltid med negativ utgång. Båda kommunförbunden har i avgivna yttranden avstyrkt att ytterligare en specialreglerad nämnd skulle inrättas. Trots detta anser vi att frågan återigen bör föras fram delvis med annan motivering än förut.

Naturvårdslagen har nu verkat i fyra år, och en del erfarenhet kan inhämtas därav. De första tre paragraferna i naturvårdslagen innehåller några positiva grundstadganden, medan lagen i övrigt anvisar olika inskränkningar i markens användning och ger regler om hur och när ersättningar kan utgå. I 2 § uttalas att naturvården är en såväl statlig som kommunal angelägenhet. Därmed försvinner kommunen ur bilden och dyker inte upp igen förrän i naturvårdskungörelsen och då endast som remissorgan.

Det är länsstyrelserna som har att besluta om inskränkningar i markanvändningen och som även har rätten att ge dispens från meddelade bestämmelser. Någon motsvarighet till byggnadsstadgans regler om delegering av dispensrätten till »viss byggnadsnämnd» finns inte i naturvårdslagen. Detta beror i första hand på att det inte finns något obligatoriskt kommunalt naturvårdsorgan. Det kan väl också härledas ur en tidigare misstro mot kommunerna som vårdare av naturen. Härtill kan sägas att många kommuner nu verkligen i sak visat både intresse och kunnsighet då det gäller naturvård. Allmänheten har uppmärksammat dessa frågor mer och mer, och kommunalpolitikerna har inte varit sena att aktivera naturvårdsverksamheten.

I början av naturvårdslagens giltighetstid var länsstyrelserna naturligt nog försiktiga med att tillämpa de olika skyddsbestämmelserna. Det gällde då mest strandskydd, täktverksamheten och ett och annat naturreservat. Men nu pågår inom flera län förberedelser för att tillämpa även 19 § om skydd för landskapsbilden. Därigenom kan länsstyrelsen utöva kontroll över nybyggnad, upplag, grävning, tippning, avverkning och plantering av skog samt anläggande av väg m. m. Områdena bör vara ganska vidsträckta för att man skall kunna tala om »landskapsbilden», och regleringen kan omfatta mängder av detaljer. Det är inte rimligt att betunga länsstyrelsen med så-

dana detaljärenden, men någon delegeringsrätt till kommunalt organ föreligger inte.

Dessa regler om landskapsskyddet i 19 § överflyttades år 1964 till naturvårdslagen från 86 och 122 §§ byggnadslagen. Det ligger därför nära till hands att utforma en delegeringsrätt enligt byggnadsstadgans mönster i 67 § 2 mom. I ett stort antal fall kan länsstyrelsen med stöd härav och efter prövning av nämndens kapacitet i fråga om personal med erforderlig utbildning och erfarenhet ge »viss byggnadsnämnd» befogenhet att i länsstyrelsens ställe meddela dispens. Denna delegationsrätt gäller visserligen inte dispens från inskränkningar i markanvändningen enligt 86 och 122 §§ byggnadslagen vare sig i tidigare eller nuvarande lydelse, men detta torde bero på att byggnadsnämnderna tidigare ansetts ha ringa sakkunskap och intresse för frågor om landskapsbildens bevarande och för kulturvården. Genom pågående kommunindelingsreform får kommunerna större möjlighet att skaffa sig sakkunnig hjälp även på naturvårdens område. Det står också i linje med reformens mål att stärka den kommunala självbestämmanderätten om ett kommunalt naturvårdsorgan kan ges beslutanderätt i vissa dispensfrågor.

Med hänsyn till ersättningsreglerna går det däremot inte att ge ett sådant kommunalt organ rätten att avslå dispensansökningar. I sådana fall kan det bli fråga om att ersättning skall utgå till markägare, och det är i så fall i första hand staten som kan bli ersättningsskyldig.

Enligt vår mening föreligger det numera starka skäl att i naturvårdslagstiftningen införa åtminstone möjligheten för kommuner att inrätta särskilda naturvårdsorgan för att bereda och verkställa de kommunala naturvårdsfrågorna och till vilka även länsstyrelserna skall kunna delegera dispensrätt.

Sådana naturvårdsorgan bör kunna inrymmas i andra organ, t. ex. byggnadsnämnd eller kommunens styrelse, som ifrågasattes i naturvårdsutredningen, om det anses betungande i vissa kommuner att inrätta en särskild nämnd. I många kommuner torde man föredra benämningen miljövårdsnämnd och ge den vidare uppgifter inom miljövården. I vilket fall som helst bör ett beslut föreligga från kommunens fullmäktige vilket organ som skall vara kommunens naturvårdsorgan.

Med stöd av vad som i motionen anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till sådan komplettering av naturvårdslagstiftningen att kommunala naturvårdsorgan kan ges befogenheter vid dess tillämpning.

Stockholm den 24 januari 1969

Erik Tobé (fp)

Bertil Johansson (cp)

Carl-Wilh. Lothigius (m)

Essen Lindahl (s)